

FELSŐMAGYARORSZÁGI HIRLAP

POLITIKAI UJSÁG

Megjelen minden szerdán és szombaton este
Kéziratokat vissza nem adunk.
Szerkesztőség: Kazinczy-utca 5
Kiadóhivatal: Landesmann Miksa és Társáná

FŐSZERKESZTŐ:
Dr. HOLLÓ ANDOR

Előfizetési ár:
Égész évre 12 korona. félévre 6 korona. Negyed
évre 3 korona. Egyes szám ára 12 fillér
Hirdetéseket a legutányosabb árban közölünk

Az 1915. év végén.

A most elmúlt ünnepet újból a harci zaj rontotta meg és az emberi kultúra és civilizáló legkisebb képviselői állig fegyverben már a második karácsonyi ünnepen állottak szemben egymással. — Megnyugvással konstátálhatjuk azonban, hogy a tavalyi és az idei ünnepek között a béke és az emberi kultúra érdekében is merültek fel jelenségek és ezekben a jelenségekben közeledni látjuk azt az időt, amidőn újból a béke áldását élvezhetjük. Ma már a parlamentekben, tehát a leghivatottabb helyen, szóba került a béke gondolata, amiről tavaly ilyenkor beszélni még nem lehetett. Az összes nagy és döntő jelenségű harcatereken csönd állott be, legalább is az a nyugalom, amely vagy nagy döntések közeledését vagy az összes, további harci mozgalmaknak holt pontra való jutását jelenti. A küzdelem ma szét oszlik döntő jelentőséggel nem bíró epizódokra. — Lehetséges, hogy ez a pillanathely elernyedést vagy döntő csaták követik, de a mai helyzetből arra a megítélésre kell jutnunk, hogy ezek a nagy döntő csaták ma már alig szolgálhatják ellenségünk érdekét. A latin-szláv négyes szövetségnek jelentékeny erővesztését jelent a harcaternek folytonosan erősebb kinyulása Kelet felé, mert folytonosan már meglévő erőiből kell leadnia míg a germán-turáni négyes szövetségnek a Kelet felé való front hosszabbodás pedig újabb és újabb szövetségeket jelent.

De a nagy nemzetközi összeköttetéseknek erőszakos széjjel-tépése is mind erősebben érzeti hatását. Anglia elzárási politikája és a semleges kereskedelmeknek szerződéseivel való megkötése hovatovább minél több és több ütköző pontra vezet és a semleges államokat az elé a dilemma elé állítja, amely állítólag Angliát is rábirta a háboruban való részvételre. Az elszakított

forgalmi szálak a semlegesek és a hadviselő országok között újból összenőni igyekeznek és ennek a természetes folyamatnak állandó megzavarása. Anglia részéről végül mégis csak kellemetlenül végződik Angliára nézve. Franciaországot különben is élénken nyugtalanítja az a gondolat, hogy a háboru további elhuzódása minden egyébtől eltekintve, mindjobban eltávolítja azoktól az értékes kereskedelmi összeköttetésektől, amelyeket a közeli Keleten a béke számos éve alatt magának biztosított.

Nem a döntő csaták, hanem a kulturjelenségek felülkerekedése jelentik az igazi békét és ezért reményünk kell figyelniük és elősegíteniük fejlődésüket. Jelentkezések a második háboru ujev előtt egyfelől még inkább köteleltségünké teszi a kitarást elteleinkkel szemben, akik közül még ma is adáz harci kedvet és küzdelmet hirdetnek, mindaddig, amíg az igazi kulturjelenségek ezeket a fanatikusokat is hatalmukba kerítik, hogy hajlamaikat a békés kiegyenlítés felé törekvő tényezőknek rendeljék alá. Ezek a feladatok nem csekélyek, sőt kellő megoldásuk éppen annyira jelentős jövő fejlődésünk érdekében, mint a háboru sikeres befejezése. Ma nemcsak arra kell vigyázni, hogy a meglévő eredményeket biztosítsuk, de is, hogy a jövőt előkészítsük. Erre a feladatra pedig ugy össze kell fogunk, mint azt a háboruban tettük, hogy sikereket érhesünk el. De ezek az utóbbi feladatok már a bekés fejlődés keretében tartoznak és a második háborus év végén meg van legalább az a megnyugvásunk, hogy karddal a kezünkben már a béke és vele a kultúra és civilizáció feladataira is gondolhatunk.

Használjunk hadisegély póstabélyeget.

Karddal irt könyv A magyarság a háboruban.

A magyar nemzet mindig karddal irta be a nevét a világtörténelem évkönyveibe, az, amit Apponyi indítványára a magyar országgyűlés elfogadott, nemcsak azt célozta, hogy a História Ekvönyveiben ne hiányozzanak azok az oldalak, amelyekre szintén karddal most írjuk föl a magyar nevet, hanem azt is, hogy a magyarság mennyire egyik döntő tényezője lett a világháborunak. Értsék meg jól: döntő tényezője.

Döntő tényező pedig nemcsak azért lehetett, mert számerején jóval feül vesz részt a háboruban, hanem azért is, mert vitészségben, hősiességben, erkölcsi kitarásban és testi izomerőben, a háboruszkodó népek és nemzetek közül ez se mulja fölül. Ujra bebizonyosodott az, amit Zrinyi Miklós, a költő-hadvezér mondott a magyarról: „nem vagyunk a világnak első nemzete, de egy nemzetnél sem vagyunk alábbra valók.”

Ezt a gyönyörű tételt ma az egész világ hangoztatja és hogy hangoztatja: az a magyar bakának, huszárnak, honvédnek, népfőkelőnek az érdeme. Hogy a világháborunak ez a vitész döntő eleme a kettős monarchia haderejéből milyen százalékos arányban vesz részt, de különösen azt, hogy a csatáir döntéseit hol vívták ki tiszatan csak magyar erők: ezt hivatalos adatok alapján, hivatalosan kell a hadtörténelem és a világtörténelem számára megállapítani. Benne kell ebben lenni a magyar katona fegyvertényeinek is és benne kell lenni annak is, hogy a háboru a magyar fejből milyen véráldozatot követelt s azt a többi népfajokhoz képest százalékos arányban kell kimutatni.

Itt van például egy eset. A mikor szeptemberben az oroszok Sienkovec mellett át akarták törni a Stripa melletti frontunkat: hadállásainkat ott négy erdélyi székely és magyar honvédsereg védte. Védte a háromsoros tulerő ellen, négy napig és négy éjjel egy peronyi pihenés nélkül és védte föl váltás nélkül. És a negyedik napon a védelem ellentámadásba ment és a székely-magyar honvédek teljesen

megverték az oroszokat. Azóta a Stripa-frontnak békét hagynak az oroszok.

Vau egy másik eset. Már kömondásos a doberdói dobpergéseserü gránáthullás, ahol hónapok óta tiszta magyar katonák védik a hadállásokat. Védik egy huzamban ötven-hatvan órákig. Védik éjjel-nappal, étlen-szomjan, mert mikor az őrjítő gránáthullás megkezdődik: oda még a menászt se lehet vinni. Egyszer aztán a magyar katonákat osztrákokkal váltották föl. Az osztrákok azonban röviden kijelentették, hogy ezt a poklot nem lehet kiállani. A parancsnok — nehogy az osztrákok kijelentése alapján esetleges katasztrófa álljon be: kénytelen volt a fáradt magyar katonákat a hadállásokba visszaparancsolni. A magyar katonákban meg tudott binni, hogy azok védelménél katasztrófa nem állhat be. Nem akar ez az osztrák katonának kisebbitése lenni, csak egyedül annak a ténynek a dokumentálása, hogy a magyar katona a világnak ma is első katonája s ezt kell megörökíteni éronél maradánoában.

Ehhez vitt közelebb Urmányos Nándor bátor és igaz bessené, amelynek őszinte szívvel tapsolt az egész ország.

A két kakas.

Irta: Dr. Kalmár Antal.

Az agrár-kakas is, meg a merkantil-kakas is urnak órai magát a maga szemétdombján, s ugyanosak viaskodnak és vagdálnak egymás felé. A nagy háboru megszüntetett minden más háborut, de az agrár-és a merkantil kakasok örök háboruját még a nagy háboru se tudta megszüntetni. Sőt most lett még csak igazán a két kakas háboruja. A nagy háboruban tiltat ki, hogy Magyarországának nincs elég buszája, zabja, gabonája, marhája, lova, disznója, s ami van is, az is méreg drága, amire a merkantil kakas avval áll elő, hogy ennek az agrár-kakas az oka. Viszont az is kitűnt, hogy Magyarországának iparcikke még annyi sincs, s ami van, az is még méregdrágább, — amire az agrár-kakas is avval áll elő, hogy ennek a merkantil-kakas az oka. Az egész fölött az egész fölött aztán meglebegteti a szárnyát a legfőbb kormánykakas, Tisza miniszterelőnök, hogy még a lángesű ember se vehet onnan,

NÉVJEGYEK

A LEGSZEBB KIVITELBEN KÉSZITTETNEK
LANDESMANN MIKSA ÉS TSA
KÖNYVNYOMDÁJÁBAN, KAZINCZY-UTCZA 5. SZÁM.

ahol — nincs. Az én megboldogult édes apám ennél a klasszikus mondásnál tovább ment, s bár elismerte az Isten mindenhatóságát, de szerintem ottan még az Isten se vehet, ahol nincs, csak akkor, ha — előbb terem.

Am maradjunk csak meg az agrár- és a merkantil-kakasoknál. Magyarországon vannak agrár és vannak merkantil érdekek, s mi hasznos dolognak tartjuk azt, ha az agrár kakas is meg a merkantil kakas is védi a maga érdekeit. Még az se baj, ha ez éppen osztályérdek. Azért nem baj, mert mind a két érdekre, az agrár, meg a merkantil érdekre Magyarországnak egyformán szüksége van, amely alapon egyformán van szüksége az agrár, meg a merkantil-osztályra. A fődolog csak az volna, hogy ezek a maguk osztályérdekeinek a megvédelmében ne törekedjenek a másik osztály érdekeinek a rovására. De a mivel az ember gyarló, nagy baj még az se volna, ha a maguk osztályérdekeinek a megvédelmében egy kissé túl mennének a határon. Azon a határon, amely már a másik osztály rovására esik.

Moudom még ez az osztálypolitika se baj. A baj ott kezdődik, amikor nem agrár és merkantil osztályokról van szó, hanem édes mindnyájunkról, a nemzet összességéről, akik csak a magyar népet alkotják de nem az osztályokat. Nekünk, a nemzetnek is vannak érdekei, de mit szólunk ahhoz, amikor a nemzeti érdek megvédelméről van szó, s akkor az agrár- és a merkantil-kakasok összefogva a nemzet ellen kelnek haborus.

De konkrét példával kell élnem hogy megértsenek. Itt van az önló vámtérlet, amely egyetemes nemzeti érdek. Se nem agrár, se nem merkantil, hanem egyetemes nemzeti érdek. A két kakas dühösen tud egymással veszekedni, a míg osztályérdekeikről van szó, de mikor a nemzet egyetemes érdekeiről, az önló vámtérletről van szó, s azt kellene előmozdítani: ott a két kakas nyomban kibékül egymással, s egymással kezét fogva, egymást támogatva és segítve minden minden erejükkel a nemzet ellen fordulnak — az önló vámtérlet megbuktatására. Perverz dolog, hogy a két kakas, aki mindig veszekszik, amíg osztályérdekeikről van szó, milyen jó barátok tudnak lenni, mihejt a nemzet egyetemes érdekét az önló vámtérlettel kell legyőzni Itt már testvérek és egymashoz illenek. Par nobile fratru.

Felborult parlamenti béke.

Az ellenzék vezetői értekezletén kimondotta, hogy a legélesebb harcot indítja a kormány ellen.

Kénytelen volt ezzel, mert a Pénzügyi Központtól szóló javaslatával a tárgyalásának most való erőfeszítésével a kormány a legélesebb harcot indítja ő ellene.

A pártközi békének, mely fontos hadiérdek, mindenütt a világon kimondatlanul is feltétele, hogy a kormány ne álljon elő elő olyan javaslatokkal, melyek körül lehetséges az éles és tartós ellentét. Nálunk ezt még kimondott szóval is kiáltották és megértették. Ami a multak után s a hangulatok után, melyek e multakkal nem mulhattak el, nem is volt felesleges.

Most aztán a kormány, miután másféle éven át élt az ellenzék tojatlanságából hazafiságából és lemondásából, olyan javaslattal áll elő, mely ha a kormány szükségesnek iteli is: nem lehet olyan elsőrendű hadiérdek, mely körül a vélemények komoly aggodalmak alapján el ne térhetnének. De ez magában nem tenné. Am úgy az intézmény lényegével, mint olyan megoszlásával, a hogy a javaslat fogalmazza, nem kisebb dolog volna törvényb igitat-

va, mint a magyar ellenzék intézményes kiszolgáltatottsága a kormányynak és pártjának. Ez lehet az ő érdekük, de összetévesztik magukat a hazával, ha azt hiszik, hogy a hazá érdeke. S nem hadiérdek sem ez, sem pedig az, hogy hadiérdek őrvén s a kivételes tekintetek segítségével ezt éppen most csinálják meg. S ha a kormány támogatói azt remélik, hogy a közvélemény nem érti majd meg az ellenzékét, melynek a világhaborus sem szent arra, hogy a kormányval verekedjék, mi azt hisszük, a közvélemény inkább azt a kérdést veti fel, hogy a világhaborus s a nemzeti élet halálhírre sem ok arra, hogy a kormány ezt is csakis parthatalom szempontjából nézze és erre akarja hasznosítani.

Az ellenzéknek Isten és ember előtt joga volna minden további tekintet és megokolás nélkül védeni a börtöt, mikor börtöt akarják venni. De egyáltalában nem szakítja meg ezzel azt a fogadalmát és viselkedését, hogy a nemzet érdekét s a hadiérdeket minden egyébnak alá helyezi. Mert az, hogy legyen és maradjon ellenzék, az alkotmány s a parlamentarizmus sem a haborus alatt ne legyen komédia, sem a haborus zivatarában ne tessenek azaz: épp oly elsőrendű nemzeti és hadi érdek, minők miatt az ellenzék szó nélkül vállalta egyébként a türelmet, a lemondást, a bírálattal a minimumot.

HIREK.

Élet a lövészárokban.

Érdekes levelet érkezett a harctérről. A többek között így szól:

„... Én itt igen kellemesen érzem magamat, (hadi-mértékkel mérve mindent). Parszónokunk, a kegyelmes ur, erdélyi arisztokráta, típusos régi huszár. De kétségtelenül legerdekesebb egyénisége hadosztályunknak Karolyi Mihály, aki mint zászlós kezdetben a törzsnél volt beosztva, de kiváncsított a csapatához s az utóbbi időben, amíg parlamentü szabadságra ment, bizony kijutott nemi a lövészárkból is. Ha ezredre tartlékban van, neha átátogat hozzánk sakkozni.

Az a jó, hogy a lövészárkok most már kényelmes, rendezetesen fűtött és viagnított földszinti akasok. A tavasz óta tartó pozícióharok sok kényelmi és egészségügyi intézményt hoztak létre. Nem szólna arról, hogy hadseregünk székhelyén a sok javító műhely között órajavitó-műhely is van, ami hadosztálytörzsnök állomáshelyén van elsőrendű tabori fogadóterem, ahol egész fogsorokat készítenek és van tabori gőzfürdő. Ha a csapatokat a lövészárokban felváltják, mielőtt tartalékállásukba mennének, fürdőt vesznek és fehérneműt váltanak ...

Hadosztályunk egyébként a „Liebling“-je a hadseregnek, melynek kitélekebe tartozunk. Valamennyien jól vagyunk, legénység és tiszték igazán, túlzás nélkül elsőrendű ellátásban ...

— A főispáni felhíváshoz.

Amikor Pünter István arszázeiki elnök megindította a mozgalmat a hadiárvak érdekében, az elsőők között voltakunk, akik azt fölkarolták és memorandum-szerű nyilatlevélét a nagy közönség figyelmébe és szeretetébe meleyen ajánlottuk. Most amikor a mozgalmat az új főispán oltalmába veszi, örömmel ragadjuk mi is az alkalmat, hogy ennek a szinte pártatlanul álló szent célnak olyan odaadással álljunk ismét szolgálattába, mint ahogy szolgáljuk a

Schiller bíró nagyon hasonló természetű óvoda mozgalmát. Mai napon a hadiárvak részére Ambrózy Agostontól újvívi üdvözlöt megváltás címén 40 koronát vetünk át.

— **Kitüntetések.** Ferenc Salvator főherceg újabban a Vörös Kereszt hadiékítményes ezüst díszírmét adományozta az ujhelyi Vörös Kereszt kebelében szerzett érdemeikért Dótkar Lászlónak, Éhliert Gyulának, Mandel Ignácnak és Prihoda Lászlónak.

— **Árviz karácsonykor.** Az idei karácsony második napját sok ujhelyi emberre nézve szomorúvá tette a még mindig szabályosatlan Ronyva, mely ezáltal az abnormis időjárás folytán a legszokatlanabb és legmeglepőbb időszakban áradt ki. Az árviz már vasárnap délelőttötte a leginkább veszélyeztetett területeket s Csörgőút-alta a Bodrogköz-körösmáig viz alatt állott a vidék. Késő éjszakáig még mindig nőtt a víz, u y

hogy már a tavalyelőtti nyári áradáshoz hasonló veszedelműt kellett tartani. Szerencsére azonban hajnalról kezdve a víz fokozatosan apadt s a veszély elmúlt, hogy a két év előtti katasztrófához hasonló károkat okozta volna.

— **Ujhelyben nem vizsgálják felül a 43—50 éves népfelkelőket.** Mint köztudomásu, a honvédelmi miniszterium elrendelte, hogy a 43—50 éves népfelkelők azokban a járásokban, amelyekben nagy számmal lettek besorozva, felülvizsgáltsanak. A miniszternek idvontonkosó rendelete most érkezett le Zemplénvármegyéhez s e szerint a vármegye sátorajaj-ujhelyi, sárospataki, szerencsi és tokaji járásában lesz ilyen felülvizsgálat. A Sátorajajhely r. t. városban illetékes és itt sorozott 43—50 éves népfelkelők nem lesznek felülvizsgálva. A felülvizsgálati szemléket Ujhelyben január 12. és 13-án, Sárospatakon 14. és 15-én, Szerencsen 16. és 24. között, végül Tokajban 25. és 27. között tartják meg.

Mai távirataink.

Az olaszok kudarcai.

Budapest, dec. 27.

Az osztrák-magyar vezérkar jelenti:

Orosz hadszíntér:

A helyzet változatlan.

Olasz hadszíntér:

Az olaszok tüzérségi tevékenysége a déltiroli arcvonal ellen tegnap ismét élénkebb volt. Annál az ütközetnél, amely az Etsch völgyét keletről övező magaslatokon Roverto-tól délre folyt le, az ellenség 200 embert vesztett halottakban és sebesültekben. Az Isonzó harc vonalon szórványos ágyúharc.

Délkeleti hadszíntér:

Lényeges esemény nem volt, Bjelopoljénél eddig 5400 kézfegyvert szállítottunk be.

HÖFER altábornagy,
a vezérkari főnök helyettese.

Sikeres harc a nyugati fronton.

Berlin, dec. 27.

A nagy főhadiszállásról hivatalosan jelentik:

Nyugati hadszíntér:

Neuwilletől északra állásaink előtt a franciák robbantottak, a robbantási tölcserént megszállottuk. A Combres magaslaton egy ellenséges robbantás csak csekély kárt okozott. Egyébként jelentős esemény nem volt.

Keleti és Balkán hadszíntér:

Semmi újág.